

EUROPAS MILJÖHUVUDSTAD

*Ett initiativ från
Europeiska kommissionen*

Gröna städer – anpassade till livet

**KOMMER DIN STAD
ATT BLI EUROPAS
MILJÖHUVUDSTAD
2014?**

GRÖNA STÄDER FÖR KOMMANDE GENERATIONER

Jag har verkligen blivit imponerad av de enorma ansträngningar som har gjorts, och den hängivenhet som städer runtomkring i EU har visat för att förbättra sin miljö och göra den hållbar för framtida generationer. Hamburg, Europas miljöhuvudstad 2011, är ett bevis för att ekonomisk tillväxt och miljöskydd kan fungera tillsammans i en stad. Under 2012 kommer Vitoria-Gasteiz att inneha titeln och därefter Nantes under 2013. Jag har nu nöjet att tillkännage öppnandet av nästa ansökningsomgång, inför valet av Europas miljöhuvudstad 2014.

Priset Europas miljöhuvudstad är en del av kommissionens fokus på den urbana miljön och har till syfte att visa upp prestationer och innovationer. Priset ger erkännande åt och belönar ansträngningar på lokal nivå för förbättring av miljön, ekonomin och livskvaliteten för städernas växande befolkning. Det fungerar även som en plattform för utbyten av idéer och möjligheter. Vi vill att människor och städer ska lära av varandra och finna lösningar på städernas problem.

Jag ser fram emot att motta ansökningar från hela Europa – ansökningar som kommer att visa hur städer kan vara förebilder för hållbar utveckling och skapa en balans mellan ekonomisk tillväxt, miljöskydd, och livskvalitet.

Jag vet att priset Europas miljöhuvudstad kommer att fortsätta växa under kommande år. Jag hoppas att det ska hjälpa oss att förvandla urbana centrum till mer miljömässigt hållbara, hälsosamma och attraktiva platser att leva och arbeta på.

Janez Potočnik
Kommissionsledamot med ansvar för miljöfrågor

GÖR DIN STAD ANPASSAD FÖR LIVET

Kampen om titeln Europas miljö huvudstad 2014 har börjat! Ren luft, rena parker, föroreningsfria miljöer, hög livskvalitet och hållbara idéer är alla aspekter på vad som gör en europeisk miljö huvudstad "anpassad för livet". Varje år utses en europeisk stad till Europas miljö huvudstad av en panel miljö experter och en jury. År 2010 blev Stockholm den första staden någonsin att belönas med titeln. Hamburg är Europas miljö huvudstad 2011, Vitoria-Gasteiz kommer att vara det 2012 och Nantes under 2013.

Priset ges till en europeisk stad som kan visa upp ett väldokumenterat miljö arbete som uppnått höga standarder, och som är hängiven kontinuerliga och ambitiösa mål för framtida miljö mässig förbättring och hållbar utveckling. Europas miljö huvudstad bör också verka som förebild för att inspirera och främja goda metoder för miljö arbete i andra europeiska städer.

En tävling i miljö arbete

Idén om Europas miljö huvudstad föddes vid ett möte i Tallinn, Estland, som hölls i maj 2006 på den tidigare borgmästarens Jüri Ratas initiativ. Inför utnämningen av Europas miljö huvudstad 2014, den femte i ordningen, gör sig nu städer runtom i hela Europa redo att vinna erkännande för sitt miljö arbete.

Målsättningar – städer som förebilder

Urbana områden är källan till många av dagens miljö mässiga utmaningar, vilket är föga förvånande då fyra av fem européer bor i städer och tätorter. Lokala förvaltningar och myndigheter kan bidra med den hängivenhet och uppfinningsrikedom som krävs för att bemöta och lösa många av dessa problem.

Följaktligen är målet med initiativet att uppmärksamma och belöna lokala ansträngningar för att förbättra miljön, ekonomin och livskvaliteten i städer. Priset delas varje år ut till en stad, inte nödvändigtvis en huvudstad, som är banbrytande på området miljö anpassning i städer, och som därför kan fungera som en inspirerande förebild för andra städer. Städer skiljer sig enormt mycket åt, och att dela med sig av konkreta exempel på hur Europas miljö huvudstad kan se ut är av största vikt för att göra ytterligare framsteg.

HAMBURG

EUROPAS MILJÖHUVUDSTAD 2011

BSU/W. Huppertz

IdETÅG

Hamburg – en stor stad med stora ambitioner

Hamburg har 4,3 miljoner invånare i storstadsområdet, varav 1,8 miljoner bor i stadskärnan. Som stort industricentrum upplever Hamburg alla de miljöutmaningar som Europas städer står inför i dag. Staden implementerar samtliga aspekter av den europeiska miljöpolitiken, allt ifrån klimatskydd och förbättring av luftkvaliteten till vattenhantering och naturvård. De miljöproblem städer som Hamburg ställs inför är mångfacetterade – liksom de tillgängliga möjligheterna att lösa dem.

Förnuftigt utnyttjande av naturresurser, tillsammans med en innovativ politik för "ansvarsfull tillväxt", har bidragit till att göra staden till ett föredöme när det gäller goda metoder för miljöarbete. Man har satt upp ambitiösa mål för den framtida utvecklingen, till exempel att skära ned koldioxidutsläppen med 40% senast 2020 och 80% senast 2050, jämfört med EU:s mer blygsamma mål på 20% senast 2020.

Genom ett betydande partnerskapsprogram, "Företag för resursskydd", har man redan slutfört omkring 1 000 projekt. Målet är att uppmuntra frivilliga investeringar för att öka energi- och resurseffektiviteten inom företag. För varje euro som de lokala myndigheterna satsar, bidrar de deltagande företagen med tio euro. Detta har genererat privata investeringar på 146 miljoner euro, vilket motsvarar ett kommunalt stöd på 15 miljoner euro. Sammanlagt sparar företagen nu 134 000 ton koldioxidutsläpp varje år.

Hamburgs miljöpartnerskap, en gemensam satsning mellan de lokala myndigheterna och den kommersiella sektorn, uppmuntrar företag att gå längre än vad lagen kräver för att vidta ytterligare åtgärder för miljön.

Hamburgs gröna fakta och siffror

- 4 700 hektar skogsmark – mer i dag är för 100 år sedan.
- Parker, rekreationsområden och skogsmark utgör 16,8% av stadsområdet. Varje vecka används dessa områden av en miljon människor för fritid och avkoppling. 89% av befolkningen bor inom 300 meter från en park.
- 11 657 km busslinjer med 10 426 hållplatser.
- 656 miljoner passagerare använde kollektivtrafiken 2009.
- 99% av invånarna har tillgång till kollektivtrafik inom 300 meter från sitt hem.
- Koldioxidutsläppen har minskat med 15% (1990–2006).
- 200 000 lågenergilampor i 400 offentliga byggnader sparar 3,4 miljoner euro per år.

Energikullen Georgswerder Höhe

www.mediaserver.hamburg.de/R.Hegeler

Hamburg är en imponerande grön stad jämfört med de flesta städer av samma storlek – över 16,7% av stadsområdet utgörs av skogar, rekreationsområden och grönområden. Ytterligare 8% utgörs av vatten, vilket i hög grad bidrar till stadens rekreationsmöjligheter. Strandterrasser och gångvägar erbjuder invånarna en trevlig friluftsmiljö, samtidigt som floden Elbes färjelinjer tillgodoser både pendlares och besökares behov.

Målet för stadens landskapsplaneringspolitik är att knyta samman parker, områden för idrott och fritid, lekplatser och till och med

kyrkogårdar för att människor ska kunna ta sig från centrum till ytterområdena till fots eller med cykel, utan att komma i kontakt med trafiken. Det gröna nätverket är också mycket viktigt för att binda samman livsmiljöerna för vilda djur och växter, så att de kan röra sig fritt från en plats till en annan.

Staden har också lanserat ett "idétåg" som åker runt i Europa under 2011 för att sprida Hamburgs miljöerfarenheter och goda arbetsmetoder till arton andra städer.

EUROPAS MILJÖHUVUDSTAD 2012: VITORIA-GASTEIZ

Grönt inomhus och utomhus

Vitoria-Gasteiz har en befolkning på omkring 240 000 personer och är huvudstad i Álavaprovinsen och i den självstyrande regionen Baskien i norra Spanien. Hela befolkningen har tillgång till grönområden inom 300 meter, tack vare att stadens gröna ytor har fördubblats sedan 1974. Vitoria-Gasteiz består av tre koncentriska cirklar med själva staden i centrum. Det "gröna bältet", ett till hälften naturligt grönområde som delvis har återtagits från förfallna områden, omger centrumet och skänker staden natur. Den tredje cirkeln domineras av skogar och berg.

Ett flertal påtagliga åtgärder har vidtagits för att skydda den biologiska mångfalden och ekosystemen, bland annat övervakning av flora och fauna, försök att förhindra splittrade livsmiljöer där det är möjligt och åtgärder för att minska ljusföroreningen. Det finns även utbildnings- och deltagarprojekt för allmänheten, som exempelvis gemensamma odlingar.

Staden är mycket kompakt, 81 % av befolkningen bor 1 500 meter eller mindre från centrum. Staden utnyttjar denna potential och fokuserar på att tillhandahålla tjänster inom ett kort gångavstånd. Endast 37 % av resorna i staden sker med bil, och en majoritet av befolkningen promenerar. Kollektivtrafiken har

prioriterats genom förbättrade bussförbindelser och 2008 infördes ett spårvagnssystem.

Övervakningen av luftkvaliteten är väl etablerad: Indikatorerna för luftföroreningar ligger under gränsvärdena, och det har märkts en nedåtgående trend de senaste 3–5 åren. Ett av stadens övergripande mål är att minska hushållens vattenförbrukning till under 100 liter per capita per dag, något som redan givit goda resultat, med en stadig nedgång från 1999–2009.

EUROPAS MILJÖHUVUDSTAD 2013: NANTES

En hållbar stad

Nantes, som ligger vid floden Loire nära Atlankusten, är Frankrikes sjätte största stad med ett storstadsområde på 800 000 invånare. Nantes har under de senaste tio åren utvecklat en hållbar transportpolitik, med fokus på kollektivtrafik och cyklar. Utvecklingen av stadens centrum planeras för att minimera biltransporter och underlätta för fotgängare. Nantes var den första staden i Frankrike som framgångsrikt återinförde elektriska spårvagnar. Denna insats kommer att fortsätta drivas under de kommande åren, med planerade investeringar i nya spårvägar, busslinjer av hög kvalitet och infrastruktur för cyklar.

Nantes ambitiösa transportpolitik har resulterat i en minskning av luftföroreningar och koldioxidutsläpp – alla luftföroreningsindikatorer ligger under gränsvärdena.

100% av Nantes befolkning lever inom 300 meter från grönområden. Man har

inrättat träd- och landsbygdsstadgor, och skötseln av grönområdena tar hänsyn till den biologiska mångfalden. Staden övervakar även fågelbestånden, deltar i vetenskaplig forskning om ekosystem, kartlägger ljusföroreningar och vidtar speciella åtgärder för offentlig belysning.

Nantes har en välfungerande avfallshantering och ett separat insamlings- och återvinningssystem (35%) samt energiåtervinning genom förbränning (54%) med minimal deponering (11%). Inget biologiskt nedbrytbart avfall skickas till deponi.

Den genomsnittliga vattenförbrukningen i Nantes visar en fortsatt nedåtgående trend från 139 liter per capita per dag 2004 till 120 liter 2008, trots en stor befolkningsökning under det senaste decenniet. Minskningen tillskrivs en målinriktad prissättningspolicy och åtgärdsplaner för att upptäcka läckor, förnyelse av vattendistributionsnätet och förbättring av vattenmätningar.

ANSÖKNINGAR VÄLKOMNAS FRÅN STÄDER SOM VILL BLI EUROPAS MILJÖHUVUDSTAD 2014

Hälsosamt liv i städerna

Utmärkelsen Europas miljö huvudstad ges till en stad som har förbättrat livsmiljön i staden som helhet genom konkreta åtgärder som:

- samarbete och partnerskap mellan myndigheter, invånare, affärsverksamheter och andra berörda parter, med inriktning på att utveckla och förbättra stadens livsvillkor
- införande av hållbara transportlösningar
- inrättande och utvidgning av parker och rekreationsområden
- moderniserad avfallshantering
- nya lösningar för bullerförorening
- en integrerad metod för stadsförvaltning som säkerställer långsiktiga effekter.

Tävlingen om att bli Europas miljö huvudstad 2014 börjar den 14 juni 2011 och avslutas den 14 oktober 2011.

Vem kan ansöka?

- Priset Europas miljö huvudstad är öppet för EU:s medlemsstater, kandidatländer (Turkiet, f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, Kroatien, Montenegro och Island) och EES-länder.
- Alla städer från länderna ovan som har fler än 200 000 invånare kan ansöka om utmärkelsen. (I länder där det inte finns en stad med fler än 200 000 invånare kan den största staden ansöka.)
- I detta sammanhang förstås en stad som ett urbant område, undantaget storstadsområden, större urbana zoner och konurbationer, som utgör en administrativ enhet under ledning av kommunfullmäktige, eller någon annan form av demokratiskt valt organ.
- Tidigare vinnare kan inte ansöka under en period av tio år efter det att de har innehaft titeln Europas miljö huvudstad.

Ansökningsförfarande

- Ansökningar kan göras online på www.europeangreencapital.eu.
- Läs mer om regler och villkor på www.europeangreencapital.eu

VIKTIGA DATUM 2011/2012

Tisdagen den 14 juni 2011

Ansökningsperioden inför Europas miljöhudstad 2014 öppnar.

Fredagen den 14 oktober 2011

Sista dag för kandiderande städer att lämna in sin ansökan via ansökningssystemet på www.europeangreencapital.eu.

November 2011–mars 2012

Expertpanelen bedömer alla ansökningar, inklusive klargöranden vid behov.

April 2012

Listan över städerna som är nominerade till slutomgången sammanställs.

Maj 2012

Listan över städerna som är nominerade till slutomgången presenteras för juryn.

Juni 2012

2014 års vinnare tillkännages vid en speciell prisutdelningsceremoni.

URVALSPROCESS

Valet av den stad som ska tilldelas utmärkelsen Europas miljöhuvudstad 2014 bedöms utifrån tolv kategorier:

- Lokalt bidrag till den globala klimatförändringen
- Lokal transport
- Urbana grönområden som inbegriper hållbar markanvändning
- Natur och biologisk mångfald
- Den lokala luftens kvalitet
- Bullerförorening
- Avfallsproduktion och -hantering
- Vattenförbrukning
- Avloppsvattenrening
- Ekologisk innovation och hållbar sysselsättning
- Den lokala myndighetens miljöförvaltning
- Energiprestanda

Information de ansökande städerna ska tillhandahålla

Informationen som efterfrågas med avseende på de tolv bedömningskategorierna baseras på miljöstyrningsprinciperna planera, genomföra, kontrollera och agera.

Uppgifter om ursprunglig och/eller senaste åtgärdsplan, inklusive eventuella relevanta nackdelar eller begränsningar till följd av historiska och/eller geografiska faktorer som kan ha påverkat en viss bedömningskategori negativt.

Uppgifter om vilka mål som hittills har uppnåtts, eller inte (inom de senaste 5–10 åren). En granskning av både hur situationer har uppstått och vad man har lärt sig.

Planer för att uppfylla eller revidera centrala mål för framtiden och förslag på hur dessa ska uppnås.

Dubbel bedömningsprocess

En panel med internationellt erkända experter utvärderar informationen som varje stad skickar in. Detta inbegriper kvalitetsbedömningar och en sakkunnigbedömning av varje ansökan baserat på de tolv bedömningskategorierna. Utifrån dessa bedömningar kommer 3–4 städer att nomineras till slutomgången för titeln 2014.

Städerna som nomineras till slutomgången inbjuds att presentera sina åtgärdsplaner och kommunikationsstrategier för juryn. Efter dessa möten överlägger juryn vidare och Europas miljöhuvudstad 2014 tillkännages slutligen vid en prisutdelningsceremoni i juni 2012.

Läs mer om ansökningsförfarandet, bedömningsprocessen och reglerna på kampanjens webbplats.
www.europeangreencapital.eu

*Ett initiativ från
Europeiska kommissionen*

www.europeangreencapital.eu

Sekretariatet för miljöhuvudstaden

Ansökningsförfarandet samt utvärderingspanelens och juryns arbete bistås av sekretariatet för miljöhuvudstaden, som för närvarande sköts av RPS Group, en miljö- och kommunikationsbyrå med säte på Irland.

Sekretariatet hjälper även till med PR-aktiviteter för programmet via webbplatsen för den europeiska miljöhuvudstaden, sidor på Facebook och Twitter samt olika kommunikationskanaler som broschyrer och pressmeddelanden.

Publikationsbyrån

9 789279 201349